

ВИКТОР С. ПРИЧИТ ЗАДОВОЛИТЕЛНО

Превод от английски: Росица Сафирова, 1986

chitanka.info

— Когато казваме, че това, което все още сме склонни да наричаме цивилизация, е в криза, се изкушаваме да се запитаме дали няколкото случайни фрази, споменати от нас пред старата ни приятелка лейди Хакторп време на националната катастрофа през 1940, не биха били уместни и днес — обичаше да казва мистър Плимбел през последната война, а и след нея, когато храна се намираще трудно. Застанал в магазина си за скъпи старинни мебели, вирнал безкръвния си римски нос, по-римски от носовете на цезарите, той наблюдаваше как думите изскачат една след друга от устата му и кръжат около чуждестранния клиент. — Доколкото си спомняме, тогава отбелязахме, правилно или не, че сме свидетели не на капитулацията на един героичен съюзник, а по-скоро на поражението на сосовете. *Béarnaise, hollandaise, madère*, видяхме как бяха погълнати. Можем да си представим как в бъдеще някой историк ще си зададе въпроса дали войните през последните десет години, а и това, което наричаме „мирен период“, не са били всъщност настъпление срещу кулинарното изкуство, срещу стомаха и небцето на човешката раса. Можем да дадем като скромен пример ежедневния си обяд...

Мистър Плимбел може да говори като вестник „Таймс“ до безкрайност. Не всички битки на нашето поколение са водени на бойното поле. Заслужава си да се опише обядът му през онези злочести дни.

Всеки ден, две минути преди дванайсет и половина, мистър Плимбел заставаеше пръв на опашката пред заключените стъклени врати на ресторанта „Поли“, на няколко крачки от своя магазин. От едната страна на стъклото плуваше Плимбел — красив, с класически римски черти, със сребриста коса, светлокож и последователен като петдесетгодишен калкан; от другата страна на стъклото, в другия аквариум, стоеше Поли с ключ в ръка и чакаше часовникът да удари дванайсет и половина — навъсен мъж, в плен на мизантропията, подобно на лин, попаднал сред водораслите на канал. Плимбел гледаше право през Поли към шейсетте празни маси отвъд стъклото; Поли гледаше право през кръста на Плимбел в зловонния си живот на съдържател на ресторант. Две риби, загледани една в друга с безразличието на същества, приели факта, че никое от тях не става за ядене. Това, което искаха, това, за което плачеше цяла Англия, не беше

риба, а сочно месо, но за да се получи месо при Поли, човек трябваше да бъде там в дванайсет и половина, на минутата.

Първият клиент, който влизаше в ресторанта, беше Плимбел. Масата му бе в средата на олющената зала в стил „Едуард VII“. Той седеше с лице към шубера и с гръб към една от онези бели колони, които придаваха на ресторанта вид на залежала сватбена торта, поставена върху червен килим. Поставил монокъла на понетърпеливото си око, той наблюдаваше готвача, надвесен над своите тенджери, и барабанеше по масата с леко нервни пръсти. Келнерите на Поли бяха все възрастни мъже, а този, който обслужваше Плимбел, имаше мрачната крива усмивка на осъден престъпник.

Когато даваше поръчката с равнодушния си глас, Плимбел почти не поглеждаше към смехотворното меню и никога към келнера.

— Две супи — казваше той, — два ростбифа... — А после добавяше: — Сирене и бисквити. Донесете моето сега, а втората поръчка след четвърт час, когато дойде секретарката ми.

Това се повтаряше всеки ден. Келнерът на Плимбел пристигаше с чиниите като човек, бързащ да претупа погребение в гореща страна, с нос, леко извърнат настрана от буламача, който носеше на таблата. Той остъргваше храната с лъжиците за сервиране и накрая поглеждаше клиента си с престъпно презрение. Челюстите на Плимбел се движеха бавно, с мъчително чувство за приличие. След петнайсет минути беше изял и последния бисквит и плюнчеше пръст, за да обере малката купчинка трохи, които беше събрал в края на чинията си. Плимбел поглеждаше часовника си.

Точно в този момент пристигаше помощничката на Плимбел. Слаба, занемарена, облечена в черно жена на четирийсет и пет години, със смъкнати памучни чорапи, мис Тел влачеше към масата разкривените си бедняшки обувки. Под едната си мишница носеше свитък вестници, а в другата ръка държеше кошница. Той внимателно се извъръщаше настрана, когато тя кацваше като мръсна муха от другата страна на масата. Беше учудващо, че един толкова добре облечен мъж може да обядва с тъй повехнала и смазана жена. Но не след дълго тя правеше един фокус. Разтваряйки свитъка, мис Тел поставяше един вестник върху франзелата до чинията си и после го вдигаше отново. Франзелата изчезваше. Беше я пуснала в скута си. В продължение на

минута тя шаваше напред-назад като кокошка, която снася яйца, а после пускаше франзелата в кошницата си до стола.

Плимбел гледаше встрани, докато тя правеше всичко това, и почти без да помръдва устни, произнасяше една-единствена дума:

— Какво?

Тя отвърщаше също с една дума, обикновено различна в различните дни, като се навеждаше угоднически към него, гледаше го уплашено и се опитваше да го накара да я погледне.

— Кренвирши — евентуално прошепваше тя.

— Колко? — питаше Плимбел. Все още не я поглеждаше.

— Половин фунт — казваше тя. А в някои по-щастливи дни: — Един фунт.

Плимбел изучаваше сводестия прозорец на тавана на ресторанта. Стъклото все още не достигаше в ония дни; дъските, с които го бяха заковали по време на войната, когато една бомба изби стъклото, все още си бяха там. Междувременно келнерът донасяше чиния със супа за мис Тел. Тя безучастно се взираше в нея. Когато келнерът се отдалечеше, тя поставяше чинията пред Плимбел, след което навеждаше глава в случай, че някой от клиентите бе забелязал. Плимбел не виждаше, защото разглеждаше тавана, но някак разсеяно хващаше една лъжица и започваше да сърба супата на мис Тел, а когато свършеше, връщаше чинията пред нея и келнерът я прибираше.

Плимбел обядваше у Поли от години. Преди войната той обядваше там с лейди Хакторп. Тя беше красива жена — с добре ушити дрехи, с добре шлифовани диаманти, с добре поддържана кожа и с добре известни финансови загуби. Плимбел купуваше и продаваше от нейно име, грижеше се за обзавеждането на къщата ѝ.

Обикновено мис Тел се връщаше вкъщи при родителите си и казваше:

— Не го разбирам. Аз изготвям сметката ѝ всеки месец, а той казва: „Мис Тел, дайте ми сметката на лейди Хакторп“ — и я къса.

Мис Тел живееше с това, което не разбираше. Имаше апетит за такива неща.

След 1940 — край на лейди Хакторп. Една бомба разруши половината от къщата ѝ, като остави на първия етаж едно легло в стил „Хепълуайт“, затрупано от изпотрошени стъкла и гипсова мазилка от

тавана, а на втория — умивалника в слугинската стая. Лейди Хакторп замина за Ирландия.

Плимбел пренесе леглото както и много други неща от къщата в магазина си. Тук отново имаше нещо, което мис Тел не можеше да разбере. Нейно задължение беше „да държи книжата в ред“. А как трябваше да се водят вещите на лейди Хакторп, „на склад“ или „за продаване“?

— Искам да кажа — обясняваше мис Тел, — че ако убият някого и въпросът с вещите остане неизяснен, няма да бъде задоволително.

Плимбел слушаше, но не отвърщаше. Той мислеше за други неща. Войната срещу стомаха и небцето беше започнала. Не само лейди Хакторп си беше заминала. Бизнесът на Плимбел беше функция от обедите и вечерите, на които го канеше лейди Хакторп, а така също и други хора. Беше останал със зяпнала уста от учудване и глад.

— Търговията не върви — каза мис Тел една нощ, когато се сви с родителите си в противовъздушното скривалище. — Горкият мистър Плимбел вече никъде не излиза.

— Защо не затвори магазина, Кити? — попита майката на мис Тел.

— И да изостави всичката си ценна стока? — каза мистър Тел. — Ти имаш ли ум?

— Никога не съм разбирала от бизнес — отвърна мисис Тел.

— Сега е моментът да се купува.

— Защо говориш така, когато всеки момент можем да загинем — рече мисис Тел.

Мистър Тел спомена, че после цените сигурно ще се повишат, но наблизко се чу силна експлозия и той млъкна.

— Ами тази лейди Хакторп, тя *приятелка* ли е на Плимбел? — попита старата мисис Тел, свикнала с експлозиите както с мебелите в къщата им.

— *Мистър* Плимбел — поправи мис Тел майка си. Мис Тел имаше лоша, сива като лондонските мъгли кожа и при смущение на челото ѝ се появяваше червено петно. — *Аз не се бъркам* в частния му живот.

— Той е мъж — въздъхна мисис Тел. — Ако те чуе човек как приказваш, ще реши, че е принцът от приказките. Чуй само тези оръдия! Работиш при него от петнайсет години.

— За приятелство са нужни двама — отвърна мис Тел, която понякога се изразяваше поетично. — Когато единият си отиде и въпросът остане открит в едно или друго отношение... е, това е... искам да кажа... това е... — Мис Тел търсеше нова дума, но се върна към старата, единствената, която винаги, поне за нея, изразяваше някакво човешко състояние. Това е — каза тя — незадоволително.

— Невротичка — рече майка ѝ. — Никога не съм чула нещо интересно от теб.

В този миг мис Тел се сети нещо.

— Майко! — извика тя без поетичната окраска на речта си, с която се връщаше всяка вечер от Уест Енд. — Къде е Тайгър? Оставили сме го вкъщи.

Майка ѝ сякаш се сви от срам.

— Оставила си го! — обвини я мис Тел. — Оставила си го в кухнята! — Тя стана. — Вие нямате сърце. Отивам да го взема.

— Стой тук, момичето ми — каза мистър Тел.

— Върни се, Кити — обади се майка ѝ.

Но мис Тел (преследвана в градината, както ѝ се стори, от един самолет) се върна в къщата. В паниката си мисис Тел бе забравила не само котката, но и чантата си и купоните на кухненската маса. Мис Тел взе чантата и клекна под масата да потърси Тайгър.

— Тайгър, миличък! Тайгър! — извика тя.

Там го нямаше. В този миг самолетът отвън като че ли я последва и в къщата. Когато мис Тел бе измъкната изпод развалините жива и невредима и почерняла от прах шест часа по-късно, мистър и мисис Тел лежаха мъртви в градината.

Когато мистър Плимбел си спомня за онези времена, той казва, че е имало мигове, когато човек е бил склонен да се запита дали официалната оценка на вероятността за оцеляване при бомбардировките, възлизаща на осемстотин деветдесет и седем хиляди към едно, не е била всъщност опит да се заобиколи личната преценка, направена без специални статистически методи — а именно, че

вероятността е петдесет на сто и дори въпрос на шанс. „Спомням си, казваше той, че навремето изтъкнах това на нашата помощничка, когато се върна на работа.“

Мис Тел се върна в магазина на Плимбел един ден по обяд, две седмици след като я бяха изровили изпод развалините. Чувствуваше, че е уникална: беше се спасила, търсейки котарака си. Мистър Плимбел го нямаше в магазина, нито в апартамента му над него. Замаяна от тщеславие поради фактите на своето спасение, тя отиде в ресторанта на Поли. Плимбел беше вече преполовил яденето си, когато я видя да влиза. Тя не носеше шапка върху пепелявочерната си коса, а под черното палто, от което толкова често висяха конци, беше обула моряшкосини панталони. Плимбел потръпна: колко унизителна беше войната в чисто човешки аспект; той веднага усети, че мис Тел е станала личност. Загледан как движи тесните си рамене, докато върви, той разбра, че и тя се е заразила от общата безочливост на „спасените от развалините“.

Без да чака да я поканят, тя седна ребром на масата и спокойно кръстоса крака, за да покаже панталоните си. От суята в ъглите на устата ѝ се бяха образували две малки издутини, сякаш ядеше нещо или сдържаше прозявката си. Двете бръчки на врата ѝ, дошли с възрастта, приличаха на евтина огърлица. За първи път си бе сложила червило, с цвят на кръв.

— Напразно разпитвахме — каза снисходително Плимбел. — Радвам се, че се върнахте.

— Реших, че не е зле да се отбия — каза мис Тел.

Мистър Плимбел се разтревожи; тонът ѝ беше безгрижен.

— Няма ли да се върнете?

— Не съм намерила Тайгър — каза мис Тел.

— Тайгър ли?

Мис Тел му разказа историята.

Плимбел схвана, че трябва да се опита за момент да се постави в положението на своята служителка и да помисли за мъката ѝ.

— Спомняме си какво ни мина през ум, когато майка ни умря — каза той.

— Те си изживяха живота — отвърна мис Тел.

Ценител на прекрасното по професия, Плимбел беше разочарован от баналната фраза на мис Тел. Какво представлява

мъката? Вид глад. Не само личен, емоционален и духовен глад, но и физически. Плимбел беше на четирийсет и две години, когато почина майка му, а той, единственото ѝ дете, винаги беше живял при нея. Умението ѝ да борави с пари и окото ѝ на чавка бяха създали бизнеса. Сутринта, когато тя почина в болницата, той бе почувствувал, че в тялото му, под ребрата, се разтваря една пещера, която става все по-голяма, студена и празна. Отиде на ресторант и си поръча най-големия обяд в живота си.

Докато мис Тел, вече леко настървена от трагедията си, продължаваше да говори, келнерът се приближи към масата с полагаемите се на Плимбел сирене и бисквити.

Плимбел си спомни последиците от собствената си скръб.

— Донесете още една порция за секретарката ми.

— О, не. За мен не — каза мис Тел. Тя бе твърде зашеметена от значимостта на своята загуба, за да яде. — Не бих могла.

Но келнерът на Поли имаше уморено, безжизнено изражение. Той се върна с бисквити за мис Тел.

Мис Тел позяпа наоколо, докато келнерът се отдалечи, и кокетно подбутна чинията към Плимбел.

— За вас — каза тя. — Аз не мога.

Плимбел реши, че е невъзпитано от страна на мис Тел да допусне, че той може да яде това, което тя не иска. Той се престори, че не забелязва, и впери поглед някъде над главата ѝ, но бялата му ръка беше вече придърпала чинията и след миг, все още загледан пренебрежително над нея, за да не среща погледа ѝ, мистър Плимбел захвапа един от бисквитите на мис Тел. Мис Тел хитро се усмихваше.

След като изяде храната ѝ, мистър Плимбел се вгледа в мис Тел с по-сърдечен интерес. Тя беше дошла да работи при него още по времето на майка му, преди повече от петнайсет години. Косата ѝ все още беше черна, но кожата ѝ сега беше сивкавожълта с лилава драскотина на брадата, под очите ѝ имаше ясно очертани кръгове с цвят на слабо кафе. Самите ѝ очи бяха кафяви със златни кръгове около зениците и горяха сякаш от треска. Черното ѝ палто, панталоните ѝ, памучната ѝ блуза бяха евтини и дори слабото ѝ тяло изглеждаше някак излиняло. Говореше с известна стеснителност, понеже се стремеше да се изразява изискано, в резултат на което се получаваше нещо средно между арогантност и малодушие. Сега,

когато преглътна последните трохи от бисквита, на Плимбел му се стори, че тя се бе променила. Очите ѝ блестяха. Незабелязано се бе превърнала в човешко същество.

Какво е това човешко същество? Готвачът, който се виждаше през шубера, беше човек; Поли, който гледаше менюто до касата, също беше човек, както и майка му, която правеше забележителни равиоли; човеци бяха и хора като лейди Хакторп, която даваше такива чудесни вечери преди войната; този кръг, който войната бе разпиляла и в който той се без движил от един обяд на друг — един живот, изпълван с вълнение единствено при звука на сменящи се блюда, един живот с вкус на забравени вече сосове. Всички тези хора бяха човешки същества. Човек познава себеподобните си по това, че устата му се изпълва със слюнка. Човекът е същество, което те храни. Плимбел раздвижи челюстите си. Усмивката на мис Тел изчезна. Той изглеждаше така, сякаш се канеше да я изяде.

— Защо не се настаните в стаята над магазина — каза той. — Вземете я, ако нямате къде да живеете.

— Но аз не съм намерила Тайгър — рече мис Тел. — Той сигурно умира от глад.

— Няма да бъдете сама — каза Плимбел. — Аз спя в магазина.

Мис Тел го наблюдаваше. Плимбел разбра, че тя преценява дали да предпочете него или Тайгър. Беше ѝ предложил стаята, защото тя го бе нахранила.

— Обядвали сте, предполагам — каза Плимбел на връщане към магазина.

— Не, тоест да. Да, не — отвърна мис Тел тайнствено и червеното петно отново се появи на челото ѝ като белег по рождение.

— Къде отивате? — запита със срамно любопитство Плимбел.

— О! — рече отбранително мис Тел, сякаш въпросът опираше до целомъдрието ѝ. — Където ми видят очите. Справям се. Разнообразявам се. — И когато каза, че се разнообразявала, мис Тел погледна с девствено достойнство първо на едната, а после на другата страна.

— В този ресторант човек може да умре от глад — рече Плимбел възмутено. — Излизаш оттам понякога, а ти прималява от глад.

Червеното петно на мис Тел избледня. Обзе я такъв гняв, от който се разтреперват не само гласовете, но и кокалите на

неомъжените жени, тя сякаш се канеше да хване държавата за врата и да я раздруса.

— Няма право, мистър Плимбел. Правителството трябва да отпуска по-големи дажби на мъжете. Мъжът има нужда от храна. Виж, колкото до мен, аз не се тревожа за това. Никога не ям. Горката ми майка казваше: „Яж, момичето ми, яж.“ — Една сълза се появи в дясното око на мис Тел, увеличи го, направи го да изглежда влажно, горящо, красиво. — Странно, като че ли нищо не можеше да ме изкуши. Просто ровех в храната и я оставях.

— Не бях чувал някой да се оплаква, че дажбите са му много — каза с ужас мистър Плимбел.

— Аз почти не се докосвам до моите, откакто бях спасена от развалините — каза мис Тел и изпъна слабото си, някога свитичко тяло, изпъчи дребния си бюст, при което ребрата ѝ се откриха като на плетена кошница, пооправи тук-там косата си и погледна с деликатна решителност Плимбел.

— Понякога си мисля дали да не подаря на някого карнетките с купони — каза тя небрежно.

Плимбел се вторачи със зяпнала уста в човешкото същество пред себе си.

— Да ги подарите! — възкликна той. — Карнетките? Нима имате повече от една?

— Имам и тези на баща ми и майка ми.

— Но ние мислехме, че законът изисква да се връщат официалните документи на покойниците — рече Плимбел с многозначително присвити очи. Сърцето му се разтупа, потекоха му лигите.

Мис Тел сви грешните си рамене, ококори очи и нацупи устни:

— Зле постъпвам — каза тя.

Плимбел улови слабия ѝ лакът и рече със сдържана загриженост:

— Ако бях на ваше място, щях много да внимавам с тези карнетки. Не бих споменавал за тях. Онзи ден четох за един такъв случай във вестника.

Бяха стигнали до входа на магазина.

— Как е лейди Хакторп? — попита мис Тел. — Все още ли я няма?

Мис Тел бе отишла твърде далеч: започваше да фамилиарничи. Плимбел вдигна монокъла си и не отговори.

Когато мис Тел се нанесе, настанаха дни на мъчение за Плимбел. Той я канеше в скривалището по време на нощните бомбардировки, но мис Тел бе станала лекомислена фаталистка и не искаше да мръдне от леглото си на най-горния етаж. От приличие и Плимбел трябваше да остава в леглото си и да не слиза в скривалището. Над него спеше най-рядкото човешко създание, което имаше три карнетки с купони; жена, която фактически представляваше трима души. Той се страхуваше за нея при всяка експлозия. Лигите му потичаха, когато я видеше: жената с трите карнетки, която не ядеше и чиято единствена мисъл беше колко ли е гладен Тайгър. Да можеше да се превърне в котарак!

По едно време Плимбел реши, че мис Тел е като лейди Хакторп с нейните мебели; че мис Тел иска пари. Той отиде в тъмния ъгъл зад паравана между своята канцелария и магазина, където понякога тя шиеше. Когато застана до паравана, се оказа почти връз нея.

— Ако — каза той с висок пресеклив глас, който прозвуча странно дори на самия него, — ако решите някога да *продадете* купоните си...

Беше сбъркал. Мис Тел кърпеше и когато стана, иглата ѝ се насочи към него.

— Не мога да направя това — каза тя. — Противозаконно е. — И строго го изгледа.

Плимбел се смая от лицемерието ѝ. Очите на мис Тел станаха поголеми, по-дълбоки и влажни в здрачината на ъгъла, където работеше. От възмущение и изненада брадичката ѝ се движеше нагоре-надолу; устните ѝ помръдваха. „Боже милостиви, помисли Плимбел, дали не яде?“ Слабите ѝ ръце бяха отпуснати, тялото ѝ неподвижно. Тя продължи да движи сухите си устни. Наклони на една страна глава и повдигна вежди. Плимбел не вярваше на очите си. Мис Тел явно му казваше: „Да, аз наистина имам нещо в устата си и то е желанието да бъда целуната“

А може би грешеше? Плимбел не беше по целувките. Бледността на властното му лице се дължеше наистина на потайна страст, а и формата на устните му говореше за чувственост, но това беше страстта на чревоугодника и похотливостта на небцето. Той бе пожелавал по своему лейди Хакторп, но страстта му бе консумирана във вид на

bisques, палачинки, фламбета, лангусти (приготвени по най-различен начин), ailloli, bouillabaisse и отлежали вина. Сега тази незадоволена страст го разяждаше и той бе смутен от сигнала на мис Тел. „Да се чудиш, размишляваше той на път за канцеларията си, хвърляйки укоризнен поглед към снимката на майка си, поставена на бюрото, да се чудиш дали в познатата максима, че Природата не търпи вакуум, няма всъщност известна истина и дали не е оправдано да употребим тук една наша вулгарна фраза в смисъл, че когато затвориш предната врата под носа на Природата, тя влиза през задната.“ Мис Тел несъмнено беше задната; човек би могъл да я нарече килер на емоциите.

Смутен от своята измяна, Плимбел сведе бледите си клепки, неспособен да отвърне честно на втренчения поглед на майка си. Нейният старчески орлов нос, ситно накъдрената ѝ сребриста коса, сресана назад съгласно някакво модно слабоумие, за да открие челото, нейното твърде натруфено, ястребово, грабливо, безцеремонно лице се присмиваше над вялата му мъжественост, като същевременно, с подлото двуличие на пола си, остро критикуваше всякакви флиртове с подчинените. Очите на Плимбел лъжеха нейния образ. Въпреки това той се опита да се успокои, като взе лист виолетова хартия и нахвърли писмо до лейди Хакторп. Авокадо, писа той, аншоа (ако тя нямаше нищо против), говеждо по бургундски, ами този италиански специалитет от младо пуешко! Това бе похотливо писмо. Той написа адреса върху плика и изпрати мис Тел да го пусне. Плимбел придърпа надолу краищата на широкото си сако и се почувствува в безопасност.

Дотолкова в безопасност, че когато мис Тел се върна и застана съвсем до бюрото му, тясна и плоска в ужасните си панталони, с глава, обърната към прозореца и с профил към него, Плимбел почувствува, че тя саркастично флиртува с глада му. Той стана възмутено и преди да усети какво прави, постави ръка на плешката ѝ и я целуна по устните.

Едва забележима бръчка се появи между веждите на мис Тел. Здравео стиснатите ѝ устни не трепнаха. Тя не мръдна.

— Сметката ли изпратихте на лейди Хакторп? — попита тя.

— Не — отвърна Плимбел, — лично писмо.

Мис Тел напусна кабинета му.

Мистър Плимбел избърса устата си с носна кърпа. Беше възмутен от себе си; още повече от нетрепващите устни, стиснатите

зъби, твърдата брадичка на мис Тел; но най-вече от нейната наглост. Беше извършил глупост за нищо и го бяха обидили.

На следната заран Плимбел излезе на ежеседмичния си лов за храна, но бе твърде самонадеян за тази работа. В грубия свят на снабдяването и черната борса монокълът изглеждаше прекалено изтънчен. На Плимбел му липсваше похват; за цял ден успя да намери всичко на всичко четири сладкиша. Мис Тел излезе от тъмния си ъгъл и го изгледа безучастно. Той беше изтощен.

— Да няма карантия! — каза той с ужасен, прегракнал глас. — В цял Лондон да няма карантия!

— О! — възкликна мис Тел пъргаво като врабче. — Аз намерих. Вижте. — И тя му показва отвратителния си кървав трофей върху парче вестник.

Никога мис Тел не беше изглеждала толкова вулгарна, толкова скандална, толкова безчувствена, но и, уви, толкова желана същевременно. После, както и предишния път, тя придоби отпуснат, безучастен вид и вирна брадичка. Устните ѝ се раздвижиха по същия недвусмислен начин, сякаш обираше трохи. Плимбел забеляза, че тя го погледна крадешком и се извърна. Дали не го подканяше да заличи грешката от вчерашния ден? С едно око върху месото, Плимбел направи крачка към нея и в този миг мис Тел се хвърли върху него и започна бясно да го целува с отворена уста, впила остри нокти в ръцете му, притиснала се до кокал в него.

— Момици — каза тя. — За вас. Аз не ги ям. Нека да ви ги сготвя.

След час тя почука на вратата на стаята му с отрупан поднос в ръце. На него имаше прибори, както с удоволствие забеляза той, само за един човек.

— Забравили сме вече вкуса на момиците — отбеляза Плимбел.

— Няма нищо. Радвах се на доверието ви в продължение на петнайсет години — каза мис Тел в поетичния си стил. А уголемените очи го гледаха с интимен глад.

Тази вечер, както обикновено, Плимбел се преоблече в блестящ халат и застанал пред огледалото, се зае с косата си, като най-напред я масажира с пръсти, а после я изчетка последователно с твърдата четка

от слонова кост и с меката. Питащото лице на мис Тел все изплуваше в огледалото, измествайки неговото.

— Радвала се на доверието ми — каза Плимбел.

В спалнята си мис Тел изгаси лампата, дръпна настрани пердетата и се загледа в лондонския мрак и в безжизнените триъгълници, очертани от прожекторите. Вслушваше се.

— Тайгър! Тайгър! — промърмори тя. — Къде си? Защо избяга от мен? Липсваш ми в леглото. Гладен ли си? Бях ти приготвила чудесна вечеря — момици. Трябваше да я дам на него, понеже ти не дойде.

В отговор гладната сирена зави като някакъв чудовищен безпльтен Тайгър, като всички мъртви котки на Лондон, неспокойни на оня свят.

Мис Тел дръпна пердетата и си легна.

— Тайгър — каза тя сърдито, — ако не си дойдеш, ще дам всичко на него. Той има нужда. Не че го заслужава. Да пълни магазина си с мебелите на тази жена, да ги съхранява безплатно, да ѝ пише писма и да се разорява заради нея. Мразя я. Винаги съм я мразила. Не разбирам нито него, нито нея и как минават номерата ѝ при положение, че дължи пари на толкова хора. Тя го държи...

Артилерийските оръдия затрещяха. Те обявиха война на лейди Хакторп.

На другия ден Тайгър не се върна и заекът беше сервиран на Плимбел. Той целуна мис Тел за трети път. Това му даде приятното усещане, че и той допринася с нещо в тая война. След четвъртата целувка Плимбел започна да се тревожи. Мис Тел беше споменала нещо за телешко с плънка. Беше говорила за гъби. Той безразсъдно бе удължил прегръдката си. За пръв път в живота си бе почувствувал... сласт; бе открил колко си приличат яденето и целуването и когато допусна ръката му да обгърне дребнобуржоазния кръст на мис Тел, той получи внезапното усещане, че държи котлет. Плимбел смяташе, че е направил достатъчно за суетата на мис Тел. Той бе потънал в това тревожно състояние, когато мис Тел влезе в кабинета му и превърна тревогата му в паника.

— Дойдох да си подам оставката.

Плимбел изпадна в ужас:

— Какво има, мис Тел? — запита той.

— Нищо — отвърна тя. — Имам чувството, че нямате нужда от мен.

— Да не съм ви обидил с нещо? — подозрително запита Плимбел. — Или става въпрос за пари?

Мис Тел остро го изгледа. Беше обидена.

— Не — отвърна тя. — Парите не ме интересуват.

Просто няма какво да правя. Търговията не върви.

Плимбел произнесе реч за търговията.

— Мисля, че ми е... — Мис Тел затърси думата и загуби поетичната окраска на речта си. — До гуша ми дойде — каза тя и се изчерви. — Ще си потърся работа в някой стол. Обичам да готвя.

В паниката си Плимбел си представи, че го напуска не една жена, а три.

— Но вие готвите на мен — каза той.

Мис Тел сви рамене.

— О, да, така е. Мис Тел, станете моя икономка.

„Господи боже — мислеше след това Плимбел, — значи това било всичко, което е искала. Съвсем не е било нужно да я целувам.“

„Колко бавно възприемаме човешката природа“ — мислеше той. Ето жена с едно-единствено желание — да му служи, да му робува, да се реди на опашки, да готви, да върти бизнеса му, да прави всичко. И която при това не яде.

— В никакъв случай няма повече да я целувам — каза си той.

През този период от живота си, когато зданията загубваха покривите, а хората слугите си, Плимбел често размишляваше предпазливо за своето положение. Често бе споменавал, че да ръководиш добре слугите си, е изкуство. Изглежда, че владееше това изкуство, констатира той. Но щеше ли да го задържи? Какво представляваше то? Спомни си думите на майка си: „Мис Тел напусна по-добра служба, с по-висока заплата, за да дойде при мен. Това място повече ласкае самолюбието й. Никога не се съобразявай с тях, никога не обещавай нищо, иначе ще те презират. Единственият начин да задържиш слугите е да ги третираш зле. Виж семейството, което

работи у лейди Хакторп. Готови са да умрат за нея. И сигурно ще го направят.“

Две хиляди години цивилизация се крие зад тези думи.

„И никога да не фамилиарничиш“ — с чувство на вина си представяше как се намесва и лейди Хакторп. В течение на годината, с подобряване на храната му, въображаемата лейди Хакторп все повече наблягаше върху това.

Нямаше и съмнение, признаваше пред себе си Плимбел, че наистина беше фамилиарничил. Но само четири пъти, протестираше той. А какво е една целувка, при това в кабинета му? Тук Плимбел почти чуваше многозначителния смях на лейди Хакторп — и през ум не й е минавало, че той би могъл да отиде по-далече.

Сега, с пълен стомах, Плимбел се разгневи срещу обвинителните гласове. Изкара си го на мис Тел. Изработи си план за периодични прояви на недоволство. Първата му атака срещу нея стана в магазина в присъствието на един от редките клиенти в тези времена.

— Защо нямаме повече черен дроб тази седмица, мис Тел? Ето, приятелят ми е получил — рече той.

Мис Тел се сепна, а после се изчерви на челото. Това беше изчервяване от удоволствие, забеляза той. Унижението пред хора, изглежда, доставяше удоволствие на мис Тел. Той го засили.

— Защо няма яйца? — извика той надолу по стълбите, а друг път сякаш я шибна с камшик: — Всеки може да получи зехтин.

Мис Тел се усмихваше и го поглеждаше изкосо.

Като видя, че не може да я обиди пред хора, Плимбел направи погрешен ход. Той я повика в стаята си над магазина, решил да я наругае насаме.

— Не мога да ям само риба — започна той. Но докато, поласкана от това, че я забелязват, тя слушаше неговите публични оплаквания в магазина, тук в стаята му не слушаше. На второто изречение му обърна гръб и се запъти към дивана. Оттам отиде до писалището и прекара по него пръст. Определено не слушаше. По средата на словото му, под смаяния поглед на безцветните му очи, тя спря и посочи през портала на спалнята към леглото в стил „Хейпълуайт“.

— Това също ли е на лейди Хакторп? — попита тя.

— Да — отвърна Плимбел.

— Защо е тук? — попита тя грубо.

— Защото ми харесва — сръза я Плимбел.

— Според мен креватите с балдахин са нездравословни — каза мис Тел, упъти се нагло към прозореца и погледна към улицата. — Този пък старец — каза тя, пускайки в стаята пошлия външен свят — все оттук минава.

Мис Тел сви рамене и отново огледа леглото в отвъдната стая. После, без да я адресира специално към някого, тя произнесе реч:

— Не се омъжих — каза тя. — Имах приятели, но не се омъжих. Един истински приятел просто си отиде. Не бяхме се разбрали, не бяхме си казали нищо. Той не ми писа и аз не му писах. В такива случаи съчувствувам на жените им, но се учудих, когато той не ми се обади. Не знаех дали сме скъсали, или не, а когато не знаеш, не е задоволително. Не казвам, че беше кой знае какво, но ми се искаше да знам дали е край, или не е. Не съм го казвала на никого.

— О! — каза Плимбел.

— Татко много се разстрои. — Мис Тел се гордееше с това.

— Не ви разбирам — рече Плимбел. Искаше му се да отвори прозореца и да пусне навън личния живот на мис Тел.

— Трудно е да се обясни нещо незадоволително — продължи тя и добави: — Татко държеше на условностите.

Мистър Плимбел потръпна.

— Интересно ли ви е? — попита мис Тел.

— Моля, моля, продължавайте! — отвърна Плимбел.

— Три пъти съм била „другата жена“ — рече кокетно мис Тел.

Плимбел вдигна монокъла си, но доколкото можеше да прецени, мис Тел просто съобщаваше факт. Той не знаеше какво да отговори. Мисълта му се отплесна. Внезапно отново чу гласа ѝ, разтреперан, страстен, разпален, атакуващ го, както веднъж преди у Поли.

— Тя ви използва — казваше мис Тел. — Складирали си е боклуците в магазина ви, натъпкала е апартамента ви. Не ви дава да ги продавате. Не ви е платила. Да държиш на склад, е най-скъпо платеното нещо в Лондон. Можете да извлечете печалба, да правите оборот. Сега е моментът да се купува. Татко казваше...

Плимбел вдигна вестника си.

— Става въпрос за лейди Хакторп — обясни мис Тел и той видя лицето ѝ — със свити устни, ядно и разтреперано от ревност.

— Лейди Хакторп замина за Америка — каза Плимбел с презрителния си тон.

Мис Тел бе изразходвала яростта си.

— Ако не се държахте толкова ужасно с мен, щях да ви дам една идея — каза тя.

— Ужасно? Но, скъпа мис Тел — рече Плимбел, като се отпусна колкото може по-назад на стола си.

— Няма значение — продължи мис Тел, отдалечавайки се. — Кога се връща лейди Хакторп?

— След войната, предполагам — отвърна Плимбел.

— О! — възкликна мис Тел недоверчиво.

— Каква идея имахте предвид?

— О! Имах предвид нещо относно обяда ви в ресторанта на Поли. Но няма значение — каза мис Тел.

— Обяд ли? — сепна се Плимбел и изпусна монокъла си. — Какъв обяд? — И остана с отворена уста.

Мис Тел се обърна и се приближи към него.

— Не, не е задоволително — каза тя, изкиска се и пак раздвижи брадичката си, като че обираше от устните си трохи.

— Елате тук! — изкомандва Плимбел. — Каква е тази идея за обяд?

Мис Тел не помръдна и затова стана той, сега вече в паника. Обзе го подозрението, че ресторантът на Поли е бомбардиран и че някой, вероятно самата мис Тел, се канеше да му отнеме обяда. Мис Тел не помръдваше. Мистър Плимбел също. Почувствувал слабост, Плимбел реши отново да седне. Мис Тел се приближи и седна на облегалката на креслото му.

— Нищо — каза тя, като го изглежда продължително право в очите и после се извърна. — Вие се държахте ужасно с мен в продължение на десет месеца и тринадесет дни. Знаете, че е така. — Беше с гръб към него.

Той виждаше резени свинско, овнешко, говеждо. Привидя му се един кошмар — как пристига у Поли късно, всички клиенти са вътре и стъклени врати са заключени. Оберкелнерът стои до тях и отказва да отвори. Недохраненият гръб на мис Тел му навяваше тези мисли. Той едва-едва докосна с ръка рамото ѝ, крехко като пилешка кост, и в този миг сякаш чу острото предупреждение на лейди Хакторп: „Гюс — като

че ли казваше тя, — какво правиш? Да не си полудял? Не знаеш ли защо мис Тел е трябвало да напусне последната си служба?“ Но думите на лейди Хакторп бяха заглушени. Едно докосване — без никакви намерения от страна на Плимбел — беше подтикнало мис Тел да се хлъзне назад в скута му.

— В какъв смисъл съм се държал ужасно? — запита Плимбел, забравяйки да постави в кавички думата „ужасно“.

— Вие си знаете — отвърна мис Тел.

— Каква беше тази ваша идея? — запита той тихо и я целуна по врата.

— Не, не — рече тя и отпусна глава на рамото му.

Внезапно се чу звук, който стресна и двамата. Обувката и беше паднала на земята. И после с Плимбел се случи нещо необикновено. Босият крак на мис Тел го довърши. На петдесет години той почувствува първия несъмнен симптом на мъжественост. В главата си чу писък — писъкът на лейди Хакторп, която му натякваше, че познавала някакъв мъж, който бил спал с икономката си. „Скандал“, казваше лейди Хакторп.

— А що се отнася до обедите ви — идеята ми е добра — нежно промълви мис Тел в яката му.

Но чак в три часа сутринта тя каза на Плимбел каква идея е имала.

И така, всеки делничен ден се повтаряше скромният ритуал с обяда на мистър Плимбел. Келнерът вземаше празната супена чиния на мис Тел и не след дълго донасяше месото и зеленчуците. Остъргваше ги от блюдото си върху нейната чиния. Тя навеждаше глава за известно време и после поглеждаше скришом да не би другите клиенти да я наблюдават, преместваше чинията пред мистър Плимбел. Той, разбира се, не забелязваше. Не след дълго разсеяно започваше да яде храната ѝ. Докато ядеше, промърморваше: „Какво намери?“ Тя кимваше към натъпканата си кошница и отговаряше. Мистър Плимбел ядеше по два обяда. Докато се вършеше това, мис Тел го гледаше. Сега тя беше в силна позиция. Гладът е основата на живота и за нея бе настъпила голяма промяна. Задоволителното се бе случило.

Но разбира се, днес отново се бяха върнали към френската кухня.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.